

Závery zo Spoločného zasadnutia Českej konferencie rektorov a Slovenskej rektorskej konferencie konaného v Bratislave 6. – 7. 6. 2019

Česká konferencia rektorov (ČKR) a Slovenská rektorská konferencia (SRK), ktoré združujú rektorky a rektorov českých a slovenských vysokých škôl, prijali na svojom spoločnom zasadnutí v Bratislave tieto závery:

1. ČKR a SRK mali možnosť vzájomne sa informovať o aktuálnom vývoji vo vysokoškolskom sektore ČR a SR od posledného zasadnutia, ktoré sa konalo 8.-9.6.2017 v Prahe. Pravidelné zasadnutia českých a slovenských rektoriiek a rektorov sú prínosom pre udržanie tradičných vzťahov medzi partnerskými inštitúciami, ale môžu aj iniciovať nové a inovatívne formy spolupráce, ktoré by už mali presahovať hranice oboch štátov. Vzájomná blízkosť a spoločná história oboch národov by sa mala odraziť v spolupráci, ktorá by mohla byť v našom regióne jedinečná. Je zreteľa hodné, že vysoké školy ČR a SR, ako aj obe rektorské konferencie, už dnes využívajú existujúce príležitosti, ktoré sa ponúkajú napr. prostredníctvom Visegrad Fund, Stratégie EÚ pre dunajský región, Danube Rectors' Conference, European University Association, Evropskej kultúrnej stezky sv. Cyrila a Metodeja, UNICA – Network of Universities from the Capitals of Europe, Compostela Group of Universities a pod., v rámci ktorých sa usilujú o inovácie doterajšej spolupráce.
2. ČKR a SRK na spoločnom zasadnutí informovali o vývoji v oblasti zabezpečovania kvality vysokoškolského vzdelávania, hodnotení výskumnej a inej tvorivej činnosti, o financovaní vysokých škôl, plnení spoločenskej misie a o medzinárodnej spolupráci. Je prirodzené, že problematika zabezpečovania a hodnotenia kvality vysokoškolského vzdelávania a ďalších tvorivých činností je z dlhodobého hľadiska jednou z najviac diskutovaných tém spoločných zasadnutí. Naším spoločným trvalým záujmom je podpora kvality vysokoškolského vzdelávania a výskumu, ako aj posilnenie autonómie vysokých škôl a ich postavenia. K tomu je potrebné nielen finančné zázemie, ale aj prejavenie dôvery a uznanie autonómie vysokým školám, pretože na tento prejav môžu reagovať vlastnou zodpovednosťou za kvalitu vzdelávania a výskumu, či svojej spoločenskej misie. Konkurencieschopnosť a atraktivnosť vysokých škôl závisí nielen od ich samotného riadenia a ich činností, ale aj od podmienok, ktoré vysokým školám vytvára štát a to prostredníctvom národnej legislatívy a mierou jej flexibility v rýchlo sa meniacich podmienkach digitálnej éry, celkovým objemom a štruktúrou finančných prostriedkov vynakladaných zo štátneho rozpočtu (alt. verejných zdrojov) a prístupu k modernej vzdelávacej a vedecko-výskumnej infraštruktúre. Ďalšími významnými podmienkami atraktívnosti vysokých škôl sú aj aktuálne výzvy vyplývajúce z dynamického vývoja spoločnosti, ktoré nie sú dostatočne reflektované v diskurzoch o atraktivite vysokých škôl a ktorých efektívne riešenia potrebujeme navrhovať.
3. ČKR a SRK opakovane konštatujú, že medzi spoločné problémy oboch krajín patrí dlhodobé podfinancovanie vzdelávania, výskumu a vývoja a infraštruktúry. Od 90. rokov reagovali vysoké školy na štátnu objednávku a otvorili svoje brány násobne väčšiemu počtu študentov, štát tiež zakladal alebo dával súhlas na vznik nových vysokých škôl. Táto masifikácia nebola podporená v danom čase dostatočnými finančnými zdrojmi, čoho dopady vysoké školy cítia dodnes, hoci situácia sa v tomto smere v určitej miere zlepšila. Historický finančný dlh voči vysokým školám

sa bude len prehlbovať s nástupom nových foriem vzdelávania (digitalizácia), vedecko-výskumnej činnosti, publikovania v rámci „otvorenej vedy/vedy 2.0“ a ďalšieho poslania, ktoré vysoké školy budú realizovať v rámci spoločenskej misie. Naši európski partneri už dnes realizujú napr. publikačnú činnosť vo formáte otvoreného prístupu, ktorá umožňuje rýchlejšie zviditeľnenie týchto výsledkov v akademickom prostredí a podporuje tak konkurencieschopnosť jednotlivcov a vysokých škôl. Úplné zavedenie publikovania v otvorenom prístupe je však v našom prostredí podmienené nielen legislatívnymi zmenami, ale aj ďalšími dodatočnými finančnými zdrojmi. „Otvorená veda/veda 2.0“ založená na technologickom progrese je budúcnosťou svetovej vedy, je to príležitosť spojená s trendom zverejňovať výstupy vedy v digitálnom prostredí. Preto vlády v oboch štátoch musia aktívne podporovať zavádzanie týchto politík a ich financovanie aj v národnom prostredí.

4. ČR a SRK sú zakladajúcimi členmi Európskej univerzitnej asociácie, ktorú považujú za základnú platformu pre medzinárodnú spoluprácu a výmenu skúseností, za svojho reprezentanta a obhajcu akademických slobôd. Zároveň sa obe rektorské konferencie pripojili k platforme „Univerzity za osvetu“ a ich reprezentanti podpísali viedenské vyhlásenie „Universities for Enlightenment“, ktoré obhajuje slobodu bádania a akademickú autonómiu a je spoločným hlasom univerzít v našom regióne.
5. ČR a SR si tento rok pripomínajú 30. výročie Nežnej revolúcie, ktorá naštartovala politické, hospodárske a spoločenské zmeny a začala proces demokratizácie Československa a jeho následníckych štátov. Dnes rovnako ako v predchádzajúcich rokoch je odkaz Novembra 1989 v našich krajinách stále aktuálny. ČR a SRK konštatujú, že poslanie moderných univerzít a vysokých škôl v dnešnej Európe, ktoré sú vrcholnými vzdelávacími, vedeckými a umeleckými ustanovizňami, je miestom pre otvorenú a kritickú diskusiu. Vysoké školy zohrávajú úlohu nielen vo výchove k vedomostiam a zručnostiam, ale aj v občianskej angažovanosti. Vysoké školy, vysokoškolskí funkcionári, pedagógovia a študenti musia aktívnejšie vystupovať proti stupňujúcim sa prejavom populizmu, netolerancii, radikalizácii a propagácii pseudovedeckých správ, ktoré sú hrozbami nielen pre demokraciu, ale aj akademickú kultúru. Aktívnou účasťou v občianskom živote tak akademici môžu podporovať rozvoj demokracie v našich spoločnostiach.
6. ČR a SRK súhlasili so sprístupnením korpusov centrálnych databáz evidencie záverečných a kvalifikačných prác v oboch krajinách na účel antiplagiátorskeho systému.
7. ČR a SRK sa uzniesli, že budú naďalej pokračovať v tradícii spoločných zasadnutí a potvrdili, že budúce zasadnutie sa uskutoční 3.-4.6.2021 v Českej republike a zabezpečí ho ČR spolu s Vysokým učením technickým v Brne.

V Bratislave dňa 7. júna 2019

Za Českú konferenciu rektorov

Za Slovenskú rektorskú konferenciu

prof. MUDr. Tomáš Zima, DrSc., MBA
predseda

prof. doc. JUDr. Marek Šmid, PhD.
prezident